

İZMİR ETNOGRAFYA MÜZESİ

1831 yılında Neo Klasik tarzda yapılmış, yerel mimariden de izler taşıyan tarihi bir binadır. Müzede genellikle 19. yy da izmir ve çevresindeki Türklerin günlük hayatı, örf ve adetleri ile ilgili eserler yer almaktadır. Müzede ayrıca günümüzde ustalar çok azalmış olan el sanatları ile ilgili malzemeler ve bunların nasıl üretildiklerini gösteren temsili düzenlemeler de sergilenmektedir. Varyant girişinde bulunan Arkeoloji Müzesi ile aynı bahçededir.

Türk El Sanatları arasında bulunan iğne oyları, el işlemeciliği, tahta kalıp kumaş baskıcılığı, halıcılık, kilimcilik ve benzeri el sanatları Türk Halkının estetik anlayışını yansıtmaktadır. Hepsi de yüzlerce yıllık bir uygarlığın, bir kültürel birikimin görkemli belgeleridir. Bütün bunlar el emeği göz nuru eserlerdir ve onları üretenlerin duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadırlar.

Türk halkı bir yandan modern teknolojinin sağladığı yeni imkânlardan yararlanırken öte yandan da geleneksel el sanatlarına olan ilgisini de sürdürmektedir. Onun için bazı yörelerimizde küçük çaplı üretimler hala devam etmektedir.

BİRİNCİ KAT TEŞHİR SALONU

Bu bölümde “Zeybek” kıyafetleri ve bunlara ait aksesuarlar, deve güreşi ile ilgili fotoğraflar, bir manken üzerinde gösterilmiş olan “şerbetçi” ve bu meslek ile ilgili malzemeler, deve, at, eşek gibi hayvanlara ait koşumlar yer almaktadır. Yine bu bölümde çömlekçilik, tenekecilik, keçecilik, nalıncılık, gibi el emeği üretimlerin ürünleri ve bunların yapılış şekilleri sergilenmektedir.

Sergilenen eserler sırasıyla şöyledir; “Çömlekçi atölyesi” ve çeşitli çömlek ürünleri, “Tenekeci imalâthanesi” ve burada üretilen soba, mangal, ibrik, faraş ve bunun gibi malzemeler, “Keçecilik ve Nalıncılık imalâthaneleri” ve bunlarla ilgili ürünler ve diğer malzemeler...

2

Birinci kat teşhir salonunun bir diğer bölümünde ise 20.yüzyıl başlarındaki bir eczanede bulunması gerekli tüm araç ve gereçler sergilenmektedir. Bu malzemeler 1903 yılında açılmış olan "İttihat Eczanesi"ne ve bu eczanenin sahibi olan Eczacı Mehmet Esat KİPMAN'a aittir.

Eczanenin hemen karşısında "Tahta Kalıp Kumaş Baskı" atölyesi, bu atölyede kullanılan kalıplar ve bu teknik ile üretilmiş olan çeşitli kumaş örnekleri bulunmaktadır. Tahta kalıp kumaş baskısında kullanılan desenler, yörelere ve kullanım amaçlarına göre değişmektedir.

Desenler arasında bitki, hayvan ve meyve motifleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

3

Vitrinlerde sergilenen yazma ve iğne oyaları hemen dikkatinizi çekecektir. "Yazma" gayet ince bir dokumadır. Üzeri çeşitli ve renkli desenlerle süslenmiştir. Başörtüsü olarak kullanılır, "iğne oyaları" genç kızlarımızın ve kadınlarımızın hala her zaman için severek yaptıkları bir el sanatıdır.

El işlemleri Türk kadınının sanat anlayışındaki yüzyıllardan beri gelişerek süregelen duygu yüklü incelik ve zarafetini yansıtmaktadır.

4

Türk el işlemeciliğindeki renk ve motif zenginliğinin ve emsalsiz güzelliğinin örneklerini müzemizin bundan sonraki bölümlerini gezerken daha yakından görüp inceleme imkanını bulacaksınız.

Kadın veya erkek giyimleri ve bu giyimleri tamamlayan, para kesesi, mendil, kuşak, başörtüsü ile havlu, bohça, çarşaf, perde gibi ev süsleme eşyaları size bu hususta oldukça fikir verecektir.

Nazar boncuğuna ait küçük bir atölyeyi yakından incelediğinizde bu basit cam işçiliğinin ne kadar zahmetli bir uğraş olduğunu farkedeceksiniz. 600 dereceye kadar yükselen bir sıcaklık karşısında büyük bir dikkat ve sabırla geçirilen saatleri düşündükçe, nazar boncuğunun yapımı konusunda yeterli bilgiyi edinmiş olacaksınız. Nazar boncuğu, izmir'in Kemalpaşa ilçesi, Nazarköy ile Menderes ilçesi Görece Köyünde yapılmaktadır.

5

Sivil mimariden örneklerin fotoğraflarla anlatıldığı bölümde ise Türk evlerindeki ahşap işçiliğinin teknik ve nakış (süsleme) olarak en güzel örnekleri sergilenmektedir.

Türk ahşap sivil mimarisindeki tavan, kapı ve pencere kanatları, dolaplar, ocak gibi ayrıntıları yakından görmek, sizi bambaşka bir duyu dünyasına götürecektir.

İKİNCİ KAT TEŞHİR SALONU

Dokumalar Bölümü: Müzenin ikinci kat teşhir salonunun bir bölümü bölgeye ait halı, kilim, heybe, torba, bel kuşağı, önlük ve benzeri dokumalara ayrılmıştır. Bu bölümde, Ege Bölgesinin dünyaca ünlü Bergama, Milas, Gördes, Kula, Uşak, Balıkesir-Yağcıbedir halı ve kilim dokuma örnekleri ve halı dokuma tezgâhı sergilenmektedir.

6

Halı tezgâhının yanında halı ipi yapmaya yarayan yün eğirme aletleri de bulunmaktadır.

Silahlar Bölümü: Silahlar bölümünde 17-18 ve 19. yüzyıllara ait tüfek, çakmaklı tüfek, filinta, tabanca, prištov gibi ateşli silahlar ile; ok, yay, pala, mızrak, balta, kılıç gibi ilkel silahlar ve savaş kıyafetleri sergilenmektedir.

Bu bölümü takip eden vitrinlerde resimli el yazması kitaplar ve ilginç yazı takımları yer almaktadır.

- 8 **Gelin Başı:** Örnekleri müzemizin daha önceki bölümlerinde gördüğünüz kadın kıyafetlerinin bir devamıdır, iğne oyları ile süslenmiş olan bu gelin başı örtüleri aynı zamanda Türk kadınlarının ince duygularını da yansıtmaktadır. "Gelin Başları", Ege Bölgesinin çeşitli yörelerine aittir. Aynı yerde bulunan bilezik, kemer, küpe ve benzeri kadın takıları da ilginizi çekecektir. Bu ürünler usta bir işçilik ve ince bir zevkin göstergesidir.

Mutfak Eşyaları: Bu bölümde görülen eşyaların büyük çoğunluğu üzeri kalaylanmış bakır malzemeden yapılmıştır. Ortada yemek sofrası (sini) üzerinde yemek tabakları (sahanlar) ve tahta kaşıklar... Bir kenarda su kapları, havanlar... Meşhur Türk Kahvesinin öğütüldüğü el değirmenleri ve çeşitli mutfak eşyaları...

Oturma ve Misafir Odası: Geleneksel Türk evinde pencere kenarına yerleştirilmiş olan "Sedir" üzerinde evin hanımı çocuğu uyuturken, boş zaman değerlendirilmesi olarak yün eğiriyor. İşten yorgun gelmiş olan evin erkeği ise köşesinde dinleniyor. Yerde halılar ve ısınma aracı olarak mangal... Beşikte uyuyan çocuk... Beşik oldukça süslü ve üzerinde çocuğu meşgul edecek oyuncak aksesuarlar var. Duvarlarda aydınlatma araçları, yazı tablolar, kadife perdeler ve diğer ayrıntılar. Hepsisi de son derece ilgi çekici eşyalar durumundadır. Müzede teşhir edilen misafir odası da Türk misafirperverliğini anlatması bakımından önemlidir.

Gelin Odası: Geleneksel Türk Evinde yeni kurulan bir yuvayı temsil eder. Eşyalarının yeniliği ve özenle yerleştirilmiş olmasıyla dikkat çeker. Müzemizin gelin odasında karyola, çeyiz sandıkları, aynalı konsol, yerde halılar ve duvarlardaki eşyalar ve daha bir çok ayrıntı bu odanın özelliklerini teşkil eder, 19. yüzyıl sonlarının ev mobilyası hakkında da size bir fikir verir.

10

Odada bulunan karı koca birlikte "namaz" kılarak ibadet ediyorlar, ibadetten sonra yeni evli çift, evliliklerinin bu ilk gecesinde, yeni kurdukları yuvanın kendileri için hayırlı, uğurlu olması ve mutlulukla geçmesi amacıyla Allah'a dua ederler.

Gelin odasının yanındaki vitrinde gelin giysileri bulunuyor. Bunların üzerine sim, sırma tekniği ile son derece zarif bir ustalıkla işlenmiş süslemeler bulunmaktadır. Bunlar "Bindallı" diye adlandırılan elbiselerdir. Ayrıca aynı vitrinde "Cepken" denilen kısa süslü giysiler de bulunmaktadır.

Müzenin bundan sonraki bölümlerinde ise yüzyıldan daha eski bir zamanın estetik anlayışını yansıtan ithal malı porselen tabak ve diğer porselen objeler; Türk ustalarının el emeği ürünleri olan su kabı, fincan zarfı gibi gümüş eşyalar ile yemek kaşıkları yer almaktadır.

Yine vitrinlerde sergilenen ahşap üzerine sedef kakma el ürünleri de yer alır. Bunlar nalın, rahle, mücevher veya makyaj kutuları ve yemek kaşıkları gibi eşyalardır.

Nalıncılık: "Nalın" bir ayak giyeceğidir. Hamam ve benzeri ıslak mekânlarda kullanıldığı gibi, Anadolu kadın giysilerini tamamlayan bir ayak giyeceği olarak da kullanılmıştır. Bu yönüyle nalınların el emeği göz nuru dökülmüş son derece zarif ve ustalıklı süslemelerle yapılmış çok çeşitli örnekleri de vardır. Şöyle ki; genç kızların, nişanlı kızların, evli hanımların giydikleri nalınlar birbirlerinden farklı süslemeleri ile hemen dikkat çeker. Yöremizde hâlâ gelin adayı genç kızlarımıza nalın hediye edilmesi, çeyizine nalın konulması gelenek halinde devam etmektedir.

Keçecilik: Keçecilik sanatı Orta Asya Türklerinden günümüze kadar gelebilmiş ve Türklerin günlük hayatında çok büyük bir değer kazanmış olan bir yaygı sanatı koludur. Geçmişi İ.Ö.III. yüzyıl Hun Türklerine kadar uzanır. En eski örnekleri Altay Dağları bölgesinde V. Pazırık Kurganlarındaki kazılarda bulunmuştur. İ.Ö.III. yüzyıla ait bu örneklerdeki yüksek teknik, zengin motif ve nakış anlayışı hayranlık uyandırmaktadır. Köyün yününün çeşitli işlemler sonucu sıkıştırılması ile yapılan keçe, yer ve çadır örtüsü olarak kullanılmıştır. Bunun yanı sıra çoban ve avcılarının soğuk ve yağmurdan koruyucu bir tür giyecek olarak da kullanıldıklarını görüyoruz. Keçelerin üzerinde daha ziyade kırmızı ve mavi renklerin hakim olduğu çeşitli desenler de süsleme olarak kullanılmıştır.

Deve Güreşleri: Deve güreşleri yurdumuza özgü bir folklor, kültür ve turizm etkinliğidir. Deve güreşlerini sürdüren daha ziyade kırsal kesim insanlarıdır. Güreşler Aralık-Şubat ayları arasında yapılır. Güreşe çıkacak develer çok süslüdür, üzerlerine el sanatları yönünden son derece değerli ve göz alıcı dokuma ve benzeri eşyalar konur. Güreş sırasında develer birbirlerine yetiştiricileri tarafından daha önceden öğretilmiş olan çatal, çengel, makas ve benzeri isimlerle anılan oyunları uygularlar. Kararı sekiz kişilik hakem heyeti verir. Güreş 15 dakika sürer ve müsabaka sırasında develerin birbirlerini yaralayıcı bir şekilde zarar vermelerini önlemek için her türlü önlem alınır. Güreşlerden bir gün önce develer son derece gösterişli bir şekilde süslenerek kasabada gezdirilir. Develerin heybetli yürüyüşlerine boyunlarında ve üzerlerinde gururla taşıdıkları çanlar eşlik eder. Tellallar da coşkulu bir şekilde hem develeri över hem de halkı güreşi izlemeye çağırırlar.